

82. Бібліографія ЗНТШ... – С. 341.
83. Літопис Бойківщини. – Самбір, 1935. – Ч. 5. – С. 38–40.
84. Там само. – 1935. – Ч. 6. – С. 9–14.
85. Там само. – 1936. – Ч. 7. – С. 6–9.
86. Там само. – 1936. – Ч. 8. – С. 81.
87. Там само. – 1938. – Ч. 10. – С. 92–99.
88. Там само. – 1931. – Ч. 1. – С. 145–149.
89. Там само. – 1934. – Ч. 3. – С. 1–16; 1935. – Ч. 6. – С. 37–40; 1936. – Ч. 8. – С. 77–84; 1937. – Ч. 9. – С. 85–92.
90. Там само. – 1936. – Ч. 8. – С. 12–14.
91. Там само. – 1938. – Ч. 10. – С. 112–117.
92. Там само. – С. 117–123.
93. Бібліографія ЗНТШ... – С. 156, 158, 180, 185, 187, 215, 324.
94. Там само. – С. 251, 331, 333, 340–341.
95. ЦДІАЛ України, ф. 309, оп. 1, спр. 2232, арк. 20, 25 зв.

В статье исследуется развитие украинского языкознания в Галиции второй половины XIX – первой трети XX века. Показано вклад в его развитие И.Вагилевича, Я.Головацкого, Е.Огоновского, И.Верхратского, Е.Желехивского, А.Колессы, С.Смаль-Стоцкого, И.Франко, И.Свенцицкого, И.Зильинского, И.Панькевича, В.Симовича и других ученых.

Ключевые слова: Галиция, Надднепрянская Украина, украинское языкознание, Научное общество имени Шевченко, Львовский университет, Черновицкий университет.

The development of Ukrainian linguistics in Galicia in the second half of the 19th and the first third of the 20th centuries is depicted in the article. The peculiarities of its development are described in particular and the contribution into the regional philological research of I.Vahilevych, Ya.Holovatsky, O.Ohonovsky, I.Verkhratsky, E.Zhelekhivsky, O.Kolessa, S.Smal-Stotsky, I.Franko, I.Sventsiski, I.Zilynsky, I.Pankievych, V.Simovych and investigators is characterized.

Keywords: Galicia, Naddnipyrianska Ukraine, Ukrainian linguistics, Shevchenko Scientific society, Lviv University, Chernivtsi University.

УДК 94 (437):314.7“1918/1939”

Петро ФЕДОРЧАК, Тетяна ФЕДОРЧАК

КУЛЬТУРНО-ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ В ЧЕХОСЛОВАЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ 1918–1939-х рр.

У статті аналізується діяльність українців-емігрантів у Чехословацькій Республіці з розвитку української освіти, науки, літератури та мистецтва у 20–30-ті рр. XX ст. Автори простежують діяльність українських культурних товариств, інституцій, наукових інститутів, створених представниками української політичної міграції – колишніх активних творців та діячів УНР та ЗУНР. Показано, що, завдяки активній підтримці чехословацьких властей і громадськості, українці за рубежем збагачували вітчизняну культуру, залучали її до загального річища світової культури.

Ключові слова: українська еміграція, Чехословацька Республіка, співробітництво, культура.

Наприкінці XIX – на початку XX ст. у Чехії надавався притулок українським патріотам, які рятувалися від окупаційних властей. Після Першої світової війни в Чехословацькій Республіці (ЧСР) опинилося кілька тисяч українських військовополонених і біженців¹. У 1922 р. тут налічувалося до 20 тис. українських емігрантів, які прибули сюди після поразки в Україні самостійницьких національно-визвольних змагань. Вони компактно мешкали в Празі, Пльзені та інших містах².

В'їзду в Чехословаччину українців-емігрантів сприяв її президент Т.Г.Масарик. Ще до досягнення незалежності його країною майбутній її президент, перебуваючи в Україні, підтримував національно-визвольні змагання українського народу та сприяв становленню нових чехословацько-українських відносин³. У 1923 р. Т.Масарик наголосив на необхідності допомогти українським емігрантам розвивати національну науку, освіту, культуру та підготувати нову інтелігенцію для майбутньої творчої праці на батьківщині⁴. Він підтримував створені українськими емігрантами в Чехословацькій Республіці громадські культурні та навчальні установи, зокрема, високі українські школи⁵.

У 1921 р. у Празі започаткував підготовку спеціалістів перевезений з Відня Український Вільний університет (УВУ). Його становленню допоміг Т.Масарик.

Взірцем для УВУ послужив Карловий університет, який надав йому дійову допомогу. Очолений професором Олександром Колесою, колектив УВУ зобов'язався підпорядкувати наукову й фахову діяльність Україні. В університеті студенти навчалися на двох факультетах: філософському та правничому. Вони вивчали історію, філологічні, природознавчі та інші дисципліни.

Навчальну й наукову роботу спочатку в університеті проводили 16 професорів і 4 доценти⁶. В УВУ працювали: хімік І.Горбачевський, археолог та етнограф В.Щербаківський, історики Д.Дорошенко, С.Наріжний. Видавництво університету опублікувало праці Д.Дорошенка з української історіографії, І.Горбачевського – з органічної хімії, С.Рудницького – з основ землеробства та багатьох інших українських учених-емігрантів. Науковці УВУ брали участь у наукових міжнародних конгресах і з'їздах⁷. УВУ проіснував у Празі до 1939 р. Частина його вихованців повернулася на рідні землі, зокрема, до Галичини⁸. Його дипломи визнавалися в усіх європейських країнах⁹.

У 1922 р. за ініціативою Українського Громадського Комітету, який очолював колишній міністр Української Народної Республіки (УНР) М.Ю.Шаповал, засновано Українську Господарську Академію (УГА) у Подєбрадах¹⁰. Ректором її був професор Іван Шовгенів¹¹. УГА підпорядковувалася чехословацькому Міністерству закордонних справ, яке її фінансувало, а навчальну роботу спрямовувало Міністерство хліборобства¹².

На трьох факультетах: агрономічно-лісовому, інженерному й економічно-кооперативному УГА готувала спеціалістів у галузях агрономії, лісництва, технології, гідротехніки, економіки, статистики та кооперації¹³. В УГА за час її існування в 1922–1935 рр. працювало 35 професорів, 19 доцентів, 23 лектори та 26 асистентів. Крім них, студентам навчальні дисципліни викладали 26 професорів чеських високих шкіл¹⁴. УГА закінчило понад 550 осіб, значна частина з них працювала в Західній Україні, зокрема, у лісництвах колишнього Станіславського воєводства¹⁵. Випускники УГА також працевлаштовувалися в різних європейських країнах.

В УГА велася велика наукова робота. Її вчені підготували й видали українською мовою підручники, опублікували у своєму "Видавничому товаристві" 229 монографій з економіки, хімії, природничо-математичних та інших наук. Примірники кожного видання надсилалися до Наукового товариства ім. Шевченка (НТШ) у Львові, української Академії наук у Києві¹⁶. В УГА функціонувала аспірантура, молоді науковці захищали дисертації. Учені УГА репрезентували українську науку на міжнародному рівні¹⁷.

У 1932 р. на базі УГА було засновано Український Технічно-Господарський Інститут (УТГІ) позаочного навчання. Його першим ректором був професор Борис Іваницький. УТГІ сформувався за зразком УГА. Інститут складався з трьох відділів: агрономічно-лісового, економічно-кооперативного та хімічно-технологічного.

При УТГІ існували Висока Школа Політичних Наук, Курси українознавства, Технікум Сільсько-Господарської Промисловості. Професура УГА стала основою викладацького складу УТГІ. Професори інституту підготували нові підручники¹⁸. В інституті виходив журнал "Український інженер", у якому українські вчені-емігранти О.-І.Бочковський, І.Шовгенів, Б.Г.Іваницький та ін. друкували статті. Цей журнал постачався у 24 країни світу¹⁹. Праці науковців УТГІ демонструвалися в 1934 р. на книжковій виставці товариства "Просвіта" у м. Коломия, а в 1935 р. – на виставці в Перемишлі²⁰. У 1945 р. УТГІ припинив своє існування²¹.

У 1923 р. у Празі Українським Громадським Комітетом був заснований Український Високий педагогічний інститут ім. Михайла Драгоманова. Його очолив емігрант Леонід Білецький²². Спочатку інститутом опікувалося та виділяло кошти на його утримання чехословацьке Міністерство закордонних справ. Згодом інститут був підпорядкований Міністерству шкільництва і народної освіти²³.

Інститут складався з трьох відділів: літературно-історичного (з підвідділами мови й літератури, історії та суспільних наук); природничо-географічного й фізико-математичного. У 1924 р. останні два відділи об'єдналися в математично-природничий, відкрито також музично-педагогічний відділ з вокальним та інструментальним підвідділами²⁴. У 1923–1924 рр. за дворічною програмою інститут готував учителів початкових класів і позашкільної освіти, а з 1925–1926 рр. – за чотирирічною програмою – учителів для українських середніх шкіл та організаторів шкіл і народної освіти. Навчальна програма була складена за зразком західноєвропейських шкіл²⁵. Видавництво інституту “Сіач” друкувало підручники та наукові праці. При інституті створені Науково-педагогічне, Науково-біологічне та Математично-природниче товариства. Інститут проіснував до 1933 р.²⁶

У Празі також створено українську гімназію, яку було переведено до Ржевниці, а згодом до Модржан²⁷.

Українські науковці-емігранти об'єднувалися в громадські товариства. У 1923 р. вони створили Українське Історично-Філологічне Товариство²⁸. На його засіданнях заслуховувалися й обговорювалися доповіді та реферати з різних галузей науки. Так, з проблем історії України й української історіографії з доповідями виступали М. Антонович, О. Лотоцький, С. Наріжний, П. Феденко, з історії української літератури обговорювалися реферати Л. Білецького, П. Богацького, М. Гнатишака, а з археології – І. Борковського, О. Кандиба, В. Щербаківського²⁹.

У 1924 р. автономним органом Українського Історично-Філологічного Товариства став Український Академічний комітет. Він сприяв діяльності українським науковим установам і співпраці українських науковців-емігрантів з ученими зарубіжних країн. Із цією метою Комітет установив зв'язки з Женевською Комісією для міжнародної інтелектуальної співпраці³⁰. Члени Українського Академічного Комітету представляли українську науку на міжнародних наукових з'їздах і конференціях, залучили українців до участі в Міжнародному бібліотечному конгресі, який відбувся в 1926 р. у Празі. Вони сприяли друкуванню українцями наукових праць і діяльності українських високих шкіл у Чехії³¹.

У 1923 р. для дослідження правничих проблем у Празі створено Українське Правниче Товариство. Воно співпрацювало з правничим факультетом Українського Вільного університету³². Українське Правниче Товариство заслуховувало й обговорювало наукові доповіді переважно з українських правничих проблем і сприяло їх друкуванню. У 1933 р. товариство допомогло організувати в Празі Український Правничий З'їзд. Воно також влаштувало національно-культурні свята та дбало про матеріальну допомогу українським правникам-емігрантам і їх працевлаштування³³.

У 1926 р. у Празі засновано Філософічно-Педагогічне Товариство ім. Сковороди, члени якого досліджували проблеми педагогіки. У 1930 р. у Празі також створено Українське Педагогічне Товариство, метою якого було вивчення теорії й практики педагогіки, становище народної освіти в Україні й за рубезем. Воно налагодило взаємини з українськими педагогічними та культурно-просвітницькими закладами Закарпаття й Галичини³⁴.

Українські історики-емігранти досліджували вітчизняну історію. Важливе значення в цьому мало створення у 1924 р. українського національного музею-архіву, у якому накопичувалися та зберігалися документи про визвольні змагання в Україні. При музеї видавався друкований орган “Вісти Музею Визвольної боротьби”, у якому науковці вмщали свої праці³⁵.

У 1930 р. при Міністерстві закордонних справ ЧСР засновано Український історичний кабінет. Тут зберігалися документи Української Народної Республіки, листи В. Винниченка, М. Грушевського, С. Петлюри, П. Скоропадського та інших українських діячів. У фондах бібліотеки кабінету було 15 тис. книжок і періодичні видання. Упродовж перших п'яти років Український історичний кабінет відвідало близько 1,2 тис. осіб³⁶.

Українські вчені здійснювали дослідження в руслі європейської науки. За рубезем високо цінилися їх досягнення в галузях хімії, медицини, інженерії, лісництва тощо.

На рубезі 30-х років у зв'язку з економічними труднощами чехословацької власті скоротили фінансову допомогу українським високим школам. Однак українські науковці вишукували шляхи для продовження наукової діяльності. У 1932 р., зокрема, за ініціативою професорів УГА в Празі створено Українську Наукову Асоціацію (УНА), яка мала такі відділи: гуманітарних наук, права й суспільних наук, природничих і математичних наук, технічних та економічних наук. Метою асоціації було дослідження української культури, соціально-економічного становища в Україні тощо³⁷. Українська Наукова Асоціація об'єднала близько 50 науковців. Спочатку її очолював професор Б.Іваницький, а в 1936 р. – професор К.Мацієвич. Члени УНА заслуховували й обговорювали наукові доповіді та реферати³⁸.

У Празі українські емігранти провели два наукові з'їзди, на яких виступали з доповідями з різних наукових проблем. На Першому Українському Науковому З'їзді, який відбувся в 1926 р., працювало чотири секції: історично-філологічна, права й суспільних наук, природнича та технічно-математична. У Другому Українському Науковому З'їзді в 1932 р. узяли участь учені філософічного факультету Карлового університету, Слов'янського інституту в Празі, українці-вчені зі Львова, Берліна, Варшави та ін.³⁹.

Українські емігранти заснували Українське Товариство Прихильників Книги в Празі, яке сприяло поширенню української книги. Це товариство видавало бюлетень "Книголюб". У Подєбрадах виходив журнал "Українське Книгознавство"⁴⁰.

Освітньо-науковій і громадській діяльності українців-емігрантів у ЧСР сприяло їх об'єднання в організації за професіями. З 1922 р., зокрема, тут існувала Спілка Українських Лікарів, яка допомагала лікарям удосконалювати фах і працевлаштуванню. Спілка видавала "Український Медичний Вісник", у якому висвітлювалися досягнення світової медицини. Її видавнича комісія співпрацювала з лікарями Києва, Львова та Чернівців⁴¹.

У 1930 р. у Празі було засновано Товариство Українських Інженерів, до якого ввійшли професори українських високих шкіл, працюючі та безробітні інженери. Воно допомагало інженерам у працевлаштуванні та в правничих питаннях, налагоджувало співпрацю з Українським Технічним Товариством у Львові⁴².

Створена в 1923 р. Українська селянська спілка налічувала в ЧСР близько 1 500 осіб. Вона сприяла вирішенню господарських проблем і культурному розвитку українських селян-емігрантів. Їх життя відображалося в періодичних часописах спілки "Наша спілка", "Вісник Село – спілки", "Село". З допомогою Української селянської спілки видавалися книги з історії української кооперації. При спілці існувало 8 пересувних бібліотек, які постачали селянам літературу. Українська селянська спілка мала на місцях філії, які проводили культурно-освітню роботу⁴³.

Серед українських емігрантів значну культурно-освітню діяльність здійснювали студенти-українці, які за підтримки чехословацької влади навчалися в чеських, а згодом в українських високих школах. У 1919 р. майже тисяча студентів об'єдналися в Українську Академічну Громаду (УАГ). Вони створили фахові гуртки, заслуховували реферати, проводили дискусії, концерти, постачали українським емігрантам літературу⁴⁴.

В українських високих школах існували студентські організації та товариства, яких найбільше налічувалося в Празі⁴⁵. У 1922 р. студентські організації об'єдналися в Центральний союз українського студентства. Союз видавав "Студентський Вісник", у якому відображалося освітнє та культурно-громадське життя студентів⁴⁶. Студенти-галичани створили Студентське товариство "Громада". Наддніпрянські студенти в 1923 р. об'єдналися в "Громаду студентів-емігрантів з Великої України". Вони видавали двотижневик "Дніпро", відзначали національні свята тощо⁴⁷.

У Чехословаччині існували фахові студентські організації. У Празі студенти-медики об'єдналися в Українську Медичну Громаду. Вона разом із Спілкою Українських Лікарів створила Комітет для побудови Народної Лічниці у Львові, для цього збирала пожертви⁴⁸. Студенти також створили Комітет для спорудження у Львові дому українських техніків⁴⁹.

При Українській Академічній Громаді в Празі студенти заснували Секцію агрономів і лісників, яка проводила культурно-освітню роботу та допомагала молоді в працевлаштуванні⁵⁰.

Студентські організації співпрацювали з “Лігою Української Культури”. У Студентському Домі в Празі вони організовували лекції професорів українських високих шкіл П.Андерієвського, В.Біднова, Д.Дорошенка⁵¹.

У Чехословаччині українці розвивали українську літературу та мистецтво. Письменники й поети переважно у творах оспівували героїчну історію українського народу. У поетичній збірці “Сагайдак”, зокрема, Юрій Дараган відобразив княжу добу, Олег Ольжич свою поезію присвятив героїці предків. Олекса Стефанович опублікував поеми про Г.Сковороду, М.Гоголя, Т.Шевченка. З Прагою пов’язана творчість поетеси Олени Теліги, літераторів Максима Гриви, Миколи Чирського та ін.⁵²

У ЧСР існував Союз українських журналістів і письменників, при якому було створено літературну Секцію Молоді⁵³.

Українці розвивали театральне мистецтво. У 1926 р. у Празі створено Українську Театральну Студію під орудою Миколи Садовського. Заснована в 1934 р. у Празі Українська Драматична Студія ставила п’єси “Зимовий вечір” Михайла Старицького, “Лісова пісня” Лесі Українки. Драматичну студію було створено також у Подєбрадах⁵⁴.

Українці-емігранти засновували музичні та хорові колективи. У 1923 р. у Празі В.Ємець організував товариство “Кобзар”, курси гри на кобзі, а згодом Кобзарську капелу. У Подєбрадах створено гурток бандуристів і капелу молодих бандуристів⁵⁵. При Українському Громадському Комітеті було засновано Музичне Товариство й Український Академічний Хор. Тут організовувалися лекції на музичні теми, проводилися концерти. Виступи українських музичних колективів і хорів користувалися популярністю в глядачів. Музику в Чехословаччині презентувала піаністка Любка Колесса. Піаністка Е.Галіп виступала в Празькому радіожурналі⁵⁶.

Відзначилися майстерністю українські танцювальні колективи. У Йозефові та Подєбрадах талановитий танцюрист Василь Авраменко створив школи українського танку⁵⁷.

Українці розвивали й інші види мистецтва. Українських митців готувала створена в 1923 р. у Празі за ініціативою мистецтвознавця професора Дмитра Антоновича Українська Студія Плястичного Мистецтва, яка діяла за зразком західноєвропейських мистецьких високих шкіл і стала найбільшим українським мистецьким осередком за кордоном. При студії існувала чотирилітня школа мистецтва. У класах рисунка та малярства, графіки й прикладного мистецтва, а також скульптури й архітектури, крім українців, навчалися чехи, росіяни, німці та ін. Школу мистецтва закінчили 67 осіб. Студія організовувала художні виставки. Вона користувалася популярністю серед різних національностей⁵⁸. У Тарнові українські митці об’єдналися в Товариство аматорів художньої штуки. П.Холодний створив художню майстерню. Він намалював низку портретів українських видатних діячів, а також ікон та етюдів. Твори П.Холодного, Сірополка, І.Паливоди й інших митців демонструвалися на виставках⁵⁹.

Українські вчені, поети, письменники та діячі мистецтва співпрацювали із чеськими діячами науки та культури. У Карловому університеті працював історик Михайло Грушевський, кафедру української діалектології й мовознавства очолював І.Панькевич, а кафедру історії української літератури – О.Колесса⁶⁰. Українці-емігранти здійснювали разом із чехами спільні наукові дослідження, брали участь у проведених ними конференціях, конгресах, з’їздах і художніх виставках. Це сприяло обміну досвідом та взаємозбагаченню української й чеської культур.

Завдяки наданій допомозі чеськими властями й активному сприянню чеських діячів культури, українці-емігранти у 20–30-ті роки ХХ ст. внесли вагомий вклад у розвиток української освіти, науки, літератури та мистецтва, а також світової науки й культури.

1. Матрук С. Українська громада в Чехії: історія та сьогодення / С. Матрук // Історичний журнал. Наукове громадсько-політичне видання. – 2006. – № 5. – С. 40.

2. Там само. – С. 41.

3. Відяньський С. В. Українське питання в зовнішньополітичних концепціях Чехословаччини (1918–1989 рр.) / С. В. Відяньський // Український історичний журнал. – 1997. – № 1. – С. 46.
4. Там само. – С. 51.
5. Українська культура: історія і сучасність : навчальний посібник / за ред. Черепанової С. О. – Львів, 1944. – С. 382.
6. Наріжний С. Українська еміграція. Культурна праця української еміграції між двома світовими війнами. Ч. 1 / С. Наріжний. – Прага, 1942. – С. 121–128.
7. Українська культура: історія і сучасність... – С. 383; Наріжний С. Українська еміграція... – С. 129–130.
8. Семчишин М. Тисяча років Української культури. Історичний огляд культурного процесу / М. Семчишин. – 2-ге вид., доповн. – К., 1993. – С. 522–523.
9. Українська культура: історія і сучасність... – С. 383.
10. Українська Господарська Академія в Ч.С.Р. 1922–1935. – Нью-Йорк, 1959. – Т. 1. – С. 14.
11. Семчишин М. Указ. праця. – С. 523.
12. Український Технічно-Господарський Інститут. (Подебради, Регенсбург, Мюнхен. 1932–1953). – Нью-Йорк, 1962. – Т. 2. – С. 9.
13. Українська Господарська Академія в Ч.С.Р. 1922–1935... – С. 14.
14. Там само. – С. 38.
15. Басун О. Українська господарська академія (Чехословаччина) – висока школа світового рівня (1922–1935 рр.) / О. Басун // Історичний журнал. Наукове громадсько-політичне видання. – 2010. – № 3.
16. Українська Господарська Академія в Ч.С.Р. 1922–1925... – С. 78.
17. Басун О. Указ. праця. – С. 100–111.
18. Український Технічно-Господарський Інститут... – С. 25–27.
19. Савка М. Українська еміграційна преса у Чехословацькій Республіці (20–30-ті рр. XX ст.): історико-бібліографічне дослідження / М. Савка. – Львів, 2002. – С. 34.
20. Наріжний С. Українська еміграція... – С. 170–171.
21. Український Технічно-Господарський Інститут... – С. 38.
22. Семчишин М. – Указ. праця. – С. 524.
23. Єржабкова Б. Українці в Празі між двома світовими війнами. 1. Вступ / Б. Єржабкова // Визвольний шлях. Суспільно-політичний і науково-літературний місячник. – 1990. – Кн. 7. – Липень. – С. 864.
24. Наріжний С. Українська еміграція... – С. 173.
25. Єржабкова Б. Українці в Празі між двома світовими війнами. 1. Вступ... – С. 864.
26. Семчишин М. Указ. праця. – С. 524.
27. Єржабкова Б. Українці в Празі між двома світовими війнами. 1. Вступ... – С. 864.
28. Там само. – С. 870.
29. Наріжний С. Українська еміграція... – С. 203.
30. Єржабкова Б. Указ. праця. – С. 870–871.
31. Наріжний С. Українська еміграція... – С. 193–195.
32. Єржабкова Б. Указ. праця. – С. 871.
33. Наріжний С. Українська еміграція... – С. 228–229.
34. Єржабкова Б. Українці в Празі між двома світовими війнами. 2. Закінчення / Б. Єржабкова // Визвольний шлях. Суспільно-політичний і науково-літературний місячник. – 1990. – Кн. 8. – Серпень. – С. 994–995.
35. Савка М. Указ. праця. – С. 13.
36. Наріжний С. Українська еміграція. Культурна праця української еміграції 1919–1939: матеріали, зібрані С. Наріжним до частини другої. – К., 1999. – С. 33.
37. Єржабкова Б. Українці в Празі між двома світовими війнами. 2. Закінчення... – С. 995–996.
38. Наріжний С. Українська еміграція... – С. 243–244.
39. Єржабкова Б. Українці в Празі між двома світовими війнами. 2. Закінчення... – С. 996–997.
40. Там само. – С. 993–994.
41. Єржабкова Б. Українці в Празі між двома світовими війнами. 2. Закінчення... – С. 993; Савка М. Указ. праця. – С. 35.
42. Єржабкова Б. Українці в Празі між двома світовими війнами. 2. Закінчення... – С. 995.
43. Наріжний С. Українська еміграція. Культурна праця української еміграції 1919–1939... – С. 80–81; Савка М. Указ. праця. – С. 29.
44. Савка М. Указ. праця. – С. 14.
45. Єржабкова Б. Українці в Празі між двома світовими війнами. 1. Вступ... – С. 870.
46. Савка М. Указ. праця. – С. 15–19.
47. Наріжний С. Українська еміграція... – С. 77.

48. Там само. – С. 78.
49. Єржабкова Б. Українці в Празі між двома світовими війнами. 1. Вступ... – С. 870.
50. Наріжний С. Українська еміграція... – С. 79.
51. Наріжний С. Українська еміграція. Культурна праця української еміграції 1919–1939... – С. 29.
52. Савка М. Указ. праця. – С. 49–50; Українська культура: історія і сучасність... – С. 382–383.
53. Наріжний С. Українська еміграція. Культурна праця української еміграції. 1919–1939... – С. 67.
54. Указ. праця. – С. 56–57.
55. Наріжний С. Українська еміграція. Культурна праця української еміграції. 1919–1939... – С. 54.
56. Савка М. Указ. праця. – С. 46; Наріжний С. Українська еміграція. Культурна праця української еміграції. 1919–1939... – С. 53.
57. Наріжний С. Українська еміграція. Культурна праця української еміграції. 1919–1939... – С. 55.
58. Семчишин М. Указ. праця. – С. 526–527; Єржабкова Б. Українці в Празі між двома світовими війнами. 1. Вступ... – С. 864–869.
59. Наріжний С. Українська еміграція. Культурна праця української еміграції. 1919–1939... – С. 89.
60. Українська культура: історія і сучасність... – С. 383.

В статтє анализируєтєя деятельность украинских эмигрантов в Чехословацкой Республике по развитию украинского образования, науки, литературы и искусства в 20–30-е гг. Авторы прослеживают деятельность украинских культурных обществ, институтов, научных институтов, созданных представителями украинской политической эмиграции – бывших активных создателей и деятелей УНР и ЗУНР. Показано, что благодаря активной поддержке чехословацких властей и общественности, украинцы за рубежом обогащали отечественную культуру, привлекали ее к общему руслу мировой культуры.

Ключевые слова: украинская эмиграция, Чехословацкая Республика, сотрудничество, культура.

The article analyzes the activities of Ukrainian emigrants in the Czechoslovak Republic in the development of Ukrainian education, science, literature and art in the 20's and 30's. The author traces the activities of Ukrainian cultural societies, institutions, research institutes created by the political representatives of the Ukrainian migration – former active creators and leaders of UNR and ZUNR. It is shown that with the active support of the Czechoslovak authorities and the Ukrainian community abroad enrich culture, attracting it to a common channel of world culture.

Keywords: Ukrainian emigration, the Czechoslovak Republic, cooperation, culture.